

NEMZETBIZTONSÁGI SZEMLE

MMXIV.

II. ÉVFOLYAM II. SZÁM

KÜLÖNLENYOMAT

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
NEMZETBIZTONSÁGI INTÉZET
BUDAPEST

A magyar nemzetbiztonsági szféra és a nyilvánosság

Szűcs Péter - dr. Solti István

Absztrakt

A nemzetbiztonsági szolgálatok előszeretettel hangoztatják, hogy tevékenységük egyik lényegi alapeleme a titkosság, vagyis a nem nyilvánosság. A dolgozatunkban elsősorban azzal kívánunk foglalkozni, hogy a magyar nemzetbiztonság területével érintett szervek milyen kapcsolatot ápolnak a nyilvánossággal, meg kívánjuk vizsgálni, hogy az előző felvetésnek van-e egyáltalán létjogosultsága, vagy továbbra is a múltban berögzült attitűdök az erősebbek.

A dolgozatunkban megvizsgáljuk, hogy a magyarországi jogszabályi környezet és nemzetbiztonsági szolgálatok nyilvánosságot érintő működése mennyiben segíti elő eredményes felderítő és hírszerző feladataiknak a végrehajtását.

Az információs társadalomról és az internetről, valamint annak a mindennapi életünkre gyakorolt hatásáról szinte mindenkinek van véleménye, akár anélkül, hogy valaha is használt volna számítógépet, okos telefont, vagy Internetet. Az információ birtoklása a mindennapjaink fontos része, időben kell, hogy hozzájussunk bárhol is legyünk, bármit is csinálunk. Ez a tény a nemzetbiztonsági szolgálatokra is hatással volt, meg kellett, hogy jelenjen az Interneten is, információhoz juttatva az irántuk érlelődő embereket. A cikk a nemzeti- és külföldi titkosszolgálati honlapok elemzésével bemutatja, hogy ez hogyan valósult meg a gyakorlatban, milyen kapcsolat alakult ki a nemzetbiztonsági szféra és a nyilvánosság között.

Kulcsszavak: nemzetbiztonság, titkosszolgálat, nyilvánosság, közérdekű adat, társadalmi kapcsolatok

Abstract

National security services tend to emphasize that one of their fundamentals is secrecy, which is obviously against publicity. In this essay we intend to show, how the services communicate with public, and we intend to scrutinize whether the first statement has a justification or certain fixed attitudes deriving from the past are still stronger. Almost everybody has an opinion concerning the information society, the internet, or the effects of these on our lives, even though whether they have ever used a computer, a smart phone or the internet or not. Getting information is an important part of our everyday life. We have to reach them on time no matter what are we doing or where are we staying. This phenomenon has influenced the national security services, so they need to have websites, where people who are interested can reach the necessary information

about them. This essay shows the relationship between national security services and public, with analysing the websites of certain foreign and the hungarian national security services. We focus on the issue, how the hungarian legal regulations and publicity of hungarian national security services assist the effective fulfilment of monitoring and intelligence tasks.

Keywords: *national security, secret service, publicity, of public utility data, social contacts*

A nemzetbiztonság és a nyilvánosság

A nemzetbiztonsági tevékenység az állam biztonsága és az államhatalmi szervek eredményes működéséhez szükséges alaptevékenység, hiszen amellett, hogy támogatja az ország értékeinek védelmét, még hozzájárul az állam ellen irányuló nemzeti és nemzetközi fenyegetések előrejelzéséhez és hatásainak gyengítéséhez. A nemzetbiztonsági feladatokban részt vevő állami szervezetek a számukra meghatározott funkciókat információk összegyűjtésével és megszerzésével, majd ezek elemzésével és a rendszerezett információknak a döntéshozó számára történő eljuttatásával hajtják végre. A feladataik teljesítéséhez nélkülözhetetlen információkat a szolgálatok nyílt és titkos eszközök és módszerek alkalmazásával szerzik meg, a nyilvánosságtól elzártan dolgozzák fel és szintén a nyilvánosságtól elzártan adnak tájékoztatást az állami vezetők részére. Éppen ezekből adódóan, a nemzetbiztonsági tevékenység egyik alapeleme, hogy a teljes eljárás bizalmas, az avatatlan szemektől sokszorosan elzártan történik, ami az intézményi kultúrára is erős ráhatással van, és a nyilvánosság-titkosság egymással folyamatos konfliktusban áll. Különösen éles problémaként jelenik meg ez a nyugati típusú demokráciákban, ahogy ezt a titkosszolgálatokkal foglalkozó egyetemi jegyzet is pontosan diagnosztizálja. „A nyugati típusú demokráciák egyik meghatározó értéke a nyitottság, ezen belül is az, hogy az állampolgároknak joguk van megismerni minden adatot, információt, amely egyéni sorsukat, és az általuk alkotott közösség helyzetét befolyásolja. A hírszerző és biztonsági szolgálatok tevékenysége ezzel szemben a titkosságra épül, hiszen alaprendeltetésük az, hogy a nemzet biztonsága érdekében elvégezzék azokat a feladatokat, amelyek megvalósítása nyílt eszközökkel nem lehetséges. A két értékrend ellentmondása szemmel látható, (...). Ez az elvi állapot azonban csak olyan kölcsönös bizalmon alapulhat, amely a gyakorlatban nem működőképes. Az állampolgár nem csak hinni, de tudni is szeretné, hogy a szolgálatok tevékenysége nem sérti érdekeit, miközben ez a bizonyosság a teljes nyilvánosság nélkül nem adható meg számára. (...) A titkosszolgálatok ez utóbbit nem tehetik meg, ami óhatatlanul bizalmatlanságot szül irányukban, (...). Egy demokratikus országban nem lehet kétséges, hogy a társadalom érdeke és elvárásai előbbre sorolnak, mint a titkosszolgálatok parciális érdekei, még ha azok a köz javát szolgálják is. Ebből kifolyólag a szolgálatoknak számolniuk kell azzal, hogy tevékenységüket egyre fokozódó társadalmi ér-

deklődés közepette kell folytatniuk, és esetenként a szakmailag indokoltnál mélyebb betekintést kell engedniük a külvilág számára.”⁴⁷

Az idézet utolsó megállapítására a közelmúlt magyar történelméből is hozhatunk példát. A rendszerváltás időszakában, az akkor a rendőrség szervezeti kereteiben működő magyar hírszerzői és elhárítói szervezetekkel kapcsolatban alapvető vádként merült fel, hogy tevékenységüket teljes titokban, a nyilvánosság elől izoláltan elzárva végezték és ezáltal a társadalmi kontrollnak a minimuma sem érvényesült velük szemben. Ahogy Jávor Endre a nemzetbiztonsági szolgálatok megítéléséről készített cikkében fogalmaz: „a társadalom nem rendelkezett a valós folyamatok objektív megítéléséhez szükséges információkkal, a hiányzó ismereteket pedig jórészt felületes, érzelmi alapú, a valóságos helyzetet eltorzító, vagy csak áttételesen tükröző „pótlékokkal” helyettesítette.”⁴⁸Az elzártság eredményeként a társadalomban kialakult a totális elhárítás képe, a mindenkit mindenhol megfigyelő és lehallgató állambiztonságról, holott az eddig nyilvánosságra került állambiztonsági iratokból valószínűsíthető, hogy az akkori szolgálatok technikai kapacitása a totális és nagy tömegű technikai ellenőrzéseket nem tette lehetővé.

A pártállam időszakában a titkosszolgálatok az állampolgárok számára láthatatlanok voltak, amely tény önmagában is igazolhatja a róluk kialakult képet. Ezzel szemben a rendszerváltáskor a demokratikus alapelveknek megfelelő nyilvános szabályozás mind a szolgálatokat, mind a tevékenységüket láthatóvá tette. Azt azonban előljáróban is leszögezhetjük, hogy ennek eredményeként sem váltak és válhatnak a nemzetbiztonsági szolgálatok olyan állami szervezetekké, amelyek a nyilvánosság előtti széles megjelenéssel érnek el elismertségét. Ahogy Révész Béla ezt kifejti az információhiány a diktatúrákban nagyobb, demokráciákban kisebb mértékben, de mindenképpen misztikus homállyal övezi ezen szolgálatok tevékenységét, valamint hogy az „ellenség” előli elrejtőzés a „baráti” tekintet elől is elvonja a szolgálatok tevékenységére vonatkozó információkat.⁴⁹ A kérdéskör áttekintésekor azt a szempontot sem hagyhatjuk figyelmen kívül, amit Szabó János vetett fel, vagyis hogy a hatalom a társadalom védelme érde-

---

⁴⁷A külföldi hírszerző és biztonsági szolgálatok. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Kossuth Lajos Hadtudományi Kar, Egyetemi Jegyzet, Budapest, 2007. szerk.: Héjja István, Lektorálta: Kis-Benedek József, Tömösváry Zsigmond 192. old

⁴⁸Jávor Endre: A nemzetbiztonsági szolgálatok társadalmi megítélése, támogatottsága, a média szerepe a társadalom véleményalkotásának formálásában. In: Felderítő Szemle, 8. (2009) 2. sz. 61-69. p. 61. old.

⁴⁹Révész Béla: A titkosszolgálatok titoktalanításáról. In: Politikatudományi Szemle, 16. (2007) 4.sz. 129-152.p. 131. old.

kében a külső és belső ellenségtől való félelmében hozza létre az erőszakszervezeteket, majd a társadalom félni kezd a védelmére létrehozott szervezetektől.⁵⁰

A nyilvánosság kezelésének szintén fontos kiinduló pontját találhatjuk meg Jávor Endrénél, amely szerint a társadalom az alapvető létfeltételeit veszélyeztető, fenyegető kérdésekben, és a biztonság megteremtésén munkálkodó nemzetbiztonsági tevékenységek esetében is elsősorban érzelmi alapokon foglal állást. Ellenben az érzelmi alapú döntések negatív hatását akkor lehet csökkenteni, ha megfelelő mennyiségű és tartalmú objektív ismeretet bocsátunk a társadalom rendelkezésére és megteremtjük számukra a véleményalkotás és a döntéshozatalhoz való hozzá szólás lehetőségét.⁵¹

Messzemenően egyetértünk azon álláspontokkal, melyek szerint egyrészt ezen a területen az állam feladata egy olyan egyensúlyi állapot kialakítása, amivel feloldja az egyéni szabadságjogok és a nemzetbiztonság iránti igény közötti ellentéteket. Szintén az állam feladata, hogy ehhez létrehozza az érintett struktúrák felett ellenőrzést végző szervezeteket, mégpedig oly módon, hogy a működésük a szervezeti tevékenységben ne eredményezzen hatékonyság romlást, és a titkosság követelménye se sérüljön. Az ellenőrzési mechanizmusok kialakítása során két permanensen érvényesülő tényezőt kell figyelembe vennie, a szervi működés hatékonyságát és a titkosság követelményét.⁵² Másrészt a demokratikus berendezkedésű országoknak ezeket a problémákat társadalmi szinten maguknak kell megoldani, mégpedig a nemzetbiztonsági tevékenység átalakítása, továbbfejlesztése folyamatában. Ennek során abból kell kiindulni, hogy nem egy meglévő természetes rendszer létét kell eltitkolni, hanem annak konkrét működését.⁵³

A nemzetbiztonsági szolgálatok életében, a külső ellenőrző mechanizmusok kialakításakor, a nyilvánosság megfelelő kezelése egy demokratikus jogállamban tehát két cél elérését szolgálja. Kontrollt jelent a szolgálatok alap- és egyéb hát-

---

⁵⁰Szabó János: *Modern civil-kontroll elméletek, konfliktusok, modellek. SVKI Védelmi tanulmányok (1998.) 25.sz.. 8. old.*

⁵¹Jávor Endre: *A nemzetbiztonsági szolgálatok társadalmi megítélése, támogatottsága, a média szerepe a társadalom véleményalkotásának formálásában. In: Felderítő Szemle, 8. (2009) 2. sz. 61-69. p. 65. old.*

⁵²Márton András: *A titkosszolgálati tevékenység parlamenti bizottsági ellenőrzése, problémák, modellek, alternatívák. In: Nemzetbiztonsági Szemle, 1. (2013) 1. sz. 39-60. p. 41. old.*

⁵³Jávor Endre: *A nemzetbiztonsági szolgálatok társadalmi megítélése, támogatottsága, a média szerepe a társadalom véleményalkotásának formálásában. In: Felderítő Szemle, 8. (2009) 2. sz. 61-69. p. 66. old.*

tértevékenységei felett, valamint a szolgálatokat támogató társadalmi hozzáállást biztosítja. A magyar nemzeti biztonsági stratégia elfogadásakor a jelenlegi és korábbi kormányok is figyelmet szenteltek – más-más intenzitással – a nyilvánosság erejének. Míg a 2004-ben elfogadott nemzeti biztonsági stratégia⁵⁴ csak egy mondatot szentelt a társadalmi szervezetekkel folytatott párbeszéd és együttműködés kérdésének, addig a hatályos stratégia a végrehajtás eszközrendszere fejezetben külön pontot szentel a nyilvánossággal való kapcsolattartásnak és ki mondja, hogy őszinte és intenzív társadalmi párbeszédrel és tájékoztatással kell megalapozni az ország biztonságának erősítésére irányuló erőfeszítéseket.⁵⁵

Az eddigiekhez hasonlóan fontosnak tartjuk kiemelni, hogy az ország biztonságának garantálása körében a rendszerváltást követően a nemzetbiztonsági tevékenység elsődleges funkciója a kormányzati döntéshozatal támogatása a hírszerzés és elhárítás eszközrendszerével, amely tevékenységet a politika parlamenti ellenőrzés mellett felügyeli és irányítja, valamint amelynek központi fogalma már nem a konspiráció, hanem az információ.⁵⁶ E feladatuk teljesítésekor a titkosszolgálatok nem szakadhatnak el a mindennapi valóságtól, nem tehetik meg, hogy nem vesznek tudomást az őket körülvevő világról, vagyis arról, hogy a társadalmat óvó és kiszolgáló szervezetek önkényessége megakadályozásának egyik eszköze a civil-kontroll. Ahogy azonban ez már megfogalmazásra került, azt a társadalomban is tudatosítani szükséges, hogy a civil-kontroll szintje a nemzetbiztonsági szolgálatok esetében sohasem érhet el olyan szintet, mint más állami szervezetek esetében, hiszen a konspiráció követelményének elsődlegessége következtében a szolgálatok tevékenységének céljai, az alkalmazott eljárások és eszközök, a megszerzett információk nem kerülhetnek ki a szervezetek fennhatósága alól.⁵⁷

Mindabból tehát, hogy a rendszerváltással egy időben nyilvános jogszabályi szinten megtörtént egy új szervezeti struktúra kialakítása, ahol a nemzetbiztonsági szolgálatok és feladataik törvényi szinten, nyilvánosan, mindenki számára elérhetően és megismerhetően kerültek meghatározásra, alapvető kérdésként

---

⁵⁴2073/2004. (IV. 15.) Korm. határozat a Magyar Köztársaság nemzeti biztonsági stratégiájáról V. (Ágazati Stratégiák) fejezet utolsó mondata

⁵⁵1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról 41. pont

⁵⁶Jávor Endre: A nemzetbiztonsági szolgálatok társadalmi megítélése, támogatottsága, a média szerepe a társadalom véleményalkotásának formálásában. In: *Felderítő Szemle*, 8. (2009) 2. sz. 61-69. p. 63. old.

⁵⁷Izsa Jenő: A titkosszolgálatok tevékenységének általános jellemzői, ellenőrzésük és irányításuk kérdései. In: *Szakmai Szemle*, (2009) 2. sz. 5-17. p. 17. old.

merül fel, hogy a demokratikus viszonyok között működő magyar nemzetbiztonsági szolgálatok kapcsolata a nyilvánossággal milyen irányba mozdult el. Sikerült-e megtalálni azt az ideális állapotot, ahol a szolgálatok konspirációs érdekei nem sérülnek, de mégis pozitív kép alakul ki a szektorról? Önmagában a tevékenységek nyilvános szabályozása eredményezi-e a szolgálatok és a nyilvánosság kapcsolatának minőségi megváltozását? A tanulmányunk következő részeiben ezen kérdésekre keressük a válaszokat, mégpedig az eddig megfogalmazott szempontok figyelembevételével. Ennek érdekében először áttekintjük, hogy a szolgálatoknak milyen alapvető kötelezettségeik vannak a nyilvánosság irányába, majd megvizsgáljuk, hogy a meglévő keretek között milyen kép rajzolódik ki a szolgálatokról.

A nemzetbiztonsági szolgálatok alaptevékenysége és a nyilvánosság

A magyar nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenysége jogi szabályozásának kiinduló pontja a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (Nbtv.). Ha az Nbtv.-t a szolgálatoknak a nyilvánossággal kialakítandó és fenntartandó kapcsolatainak szemszögéből megvizsgáljuk, akkor azt tapasztaljuk, hogy ezen viszonyokra semmilyen közvetlen rendelkezést nem tartalmaz, és még arra a kérdésre sem kapunk egyértelmű választ, hogy milyen alapelvek mentén kell a szolgálatoknak a nyilvánossághoz viszonyulnia.

Mivel a nemzetbiztonsági szolgálatok törvényi feladatai között nem található a nyilvánosság tájékoztatására vonatkozó rendelkezések, ebből következően bármilyen ilyen kérdéskörű feladat meghatározása kizárólag az irányító miniszter által rendeletben és normatív utasításban kiadott feladatok között határozható meg.⁵⁸ Ilyen hatályos és nyilvános rendelkezést egyik szervezet vonatkozásában sem találhatunk. Mindebből az következik, hogy a szolgálatoknak az alapfeladataik körében végrehajtott tevékenységéről semmilyen szinten nem feladatuk a nyilvánosság tájékoztatása és nem feladatuk a nyilvánossággal való közvetlen kapcsolattartás sem.

Ha az előzőek mellett a törvény által követett, de működési alapelvként meg nem határozott titkosságra vonatkozó rendelkezéseket is számba vesszük, akkor alapvetően azt láthatjuk, hogy a szolgálatok számára a nyilvánossággal való kapcsolattartást a jogalkotó inkább kerülendőnek, mint üdvözlendőnek tartja. Ezen vezérelni szerint történt meg a nemzetbiztonsági szolgálatok törvényi felügyeletét ellátó parlamenti bizottságok eljárására vonatkozó szabályok megalkotása is.

---

⁵⁸ Nbtv. 11. §. (1) c) pontja

A nemzetbiztonsági szolgálatok szakmai tevékenységének ellenőrzésére – a katonai és polgári feladatmegosztást követve – egy-egy testület, mégpedig az Országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottsága, valamint a Honvédelmi és Rendvédelmi Bizottság jogosult. E két testületen kívül a szolgálatok semmilyen más intézmény számára nem kötelesek hírszerző és elhárító szakmai tevékenységükről beszámolni, további szervezet ilyen információk birtokába közvetlenül nem juthat.

A nemzetbiztonsági szolgálatoknak a kívülálló számára többnyire rejtve maradó működésének ellenőrzését a bizottság a „nyilvánosság” helyett végzi.⁵⁹ Az Nbtv. 18. §-ának rendelkezései szerint a Bizottság ellenőrzési feladatainak körében tartott ülései zártak, a bizottságok tagjai az ellenőrzés során birtokukba jutott információkat nem hozhatják nyilvánosságra, e tekintetben titoktartási kötelezettségük van. A törvény az országgyűlési képviselő jogállású bizottsági tagok számára hasonló követelményt határoz meg, mint a szolgálatok személyi állományára, a tudomásukra jutott minősített adatok esetében titoktartási kötelezettségük van.

Mindezek következtében a tevékenységi körök nyilvánosság általi ellenőrzésének szabályozása megfelel azon gyakorlatnak, amely szerint „a titkosszolgálatok parlamenti ellenőrzése kevésbé nyitott, mint a többi ágazaté. A politikai gyakorlatban elfogadott, hogy a titkosszolgálati tevékenységet érintő viták nem zajlanak a teljes nyilvánosság előtt, a szakbizottságok döntései és dokumentumai csak meghatározott kör számára hozzáférhetőek.”⁶⁰

A nemzetbiztonsági szolgálatok adatkezelése és a nyilvánosság

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Info tv.) célja az adatok kezelésére vonatkozó alapvető szabályok meghatározása annak érdekében, hogy a természetes személyek magán-szféráját az adatkezelők tiszteletben tartsák, valamint a közügyek átláthatósága a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő jog érvényesítésével megvalósuljon. A törvény hatálya a Magyarország területén folytatott minden olyan adatkezelésre és adatfeldolgozásra kiterjed, amely természetes személy adataira, valamint közérdekű adatra vagy közérdekből nyilvános adatra vonatkozik.⁶¹ Az adat fajták fogalmi meghatározásából⁶²

---

⁵⁹Izsa Jenő-Szilágyi Zsolt: *A nemzetbiztonsági Szolgálatok parlamenti ellenőrzésének elvi és gyakorlati kérdései*. In: *Szakmai Szemle*, (2007) 3. sz. 5-29. p. 9. old.

⁶⁰Uo.: 18. old.

⁶¹Info tv. 1.§ és 2. §.

egyértelműen kitűnik, hogy a törvény rendelkezései a nemzetbiztonsági szolgáltatókra is kiterjednek, amelyek közül a tanulmányunk tárgya szempontjából a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó rendelkezéseket vizsgáltuk.

Az Info tv. előírja a közfeladatot ellátó állami szervek számára, hogy a kezelésükben lévő közérdekű adatokat és közérdekből nyilvános adatokat bárki számára megismerhetővé tegyék.⁶³ Meghatározza azokat a közérdekű adatokat, amelyeket kötelező közzé tenni és mindenki számára biztosítja a közzé nem tett közérdekű adatok iránti igény benyújtásának lehetőségét. Bizonyos adatkörökre az adatkezelő szervezetek számára elektronikus közzétételi kötelezettséget határoz meg. Azt is kimondja, hogy az adatok nyilvánossága nem szükségesen teljes körű és megállapítja azon okokat – mint a nemzetbiztonsági érdek – amelyek esetében a megismerés korlátozható, vagy a minősített adat esetében ki is zárható.

Az Info tv. által hatályon kívül helyezett, a tárgykört korábban szabályozó elektronikus információszabadságról szóló törvény⁶⁴ rendelkezéseinek megfelelően, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok által elektronikusan közzéteendő adatok körének nyilvános jogszabályi szinten történő szabályozására született meg a 7/2005. (XII.28.) MeHVM rendelet, amely jelenleg is hatályban van. A rendelet az általánoshoz képest lényegesen szűkebb körben határozza meg azokat a szervezeti és személyzeti, valamint egyes tevékenységekre, működésre és gazdálkodásra vonatkozó adatokat, amelyeket a szolgálatoknak elektronikusan nyilvánossá kell tenniük.

Az új törvénynek köszönhetően azonban érdekes szabályozási helyzet állt elő. A hatályos Info tv. szerint kormányrendeleti szinten kell szabályozni a nemzetbiztonsági szolgálatok adatközzétételét,⁶⁵ vagyis a kormánynak az Info tv.-ből jogalkotási kötelezettsége ered, amelynek mindeddig nem tett eleget. A kormányrendelet meg nem születésének két nem kívánatos következménye van. Az első inkább csak „érdekesebb”, hiszen a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok adatszolgáltatása jelenleg olyan jogszabályi szinten van meghatározva, amelyre nincs törvényi felhatalmazás, vagyis egy alacsonyabb miniszteri rendeletben. A második következmény azonban már lényegesebb, hiszen jelenleg a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (KNBSZ) adatközzétételére még a szükségesnél alacsonyabb

---

⁶²Info tv. 3. §. 2-6. pontjai

⁶³Info tv. 26. §.

⁶⁴A 2005. évi XC. törvény az elektronikus információszabadságról szóló törvény 2012. január 01-én veszítette hatályát.

⁶⁵Info tv. 37.§. (4)

szintű jogszabályi előírások sincsenek meg, amelynek következtében a KNBSZ elektronikus adatszolgáltatására az általános törvényi előírások vonatkoznának.

Az egyes nemzetbiztonsági szolgálatok és a nyilvánosság

Ebben a részben elemezzük – a tájékoztatási funkció és a jogszabály szerinti kötelező elemek szempontrendszer alapján – a magyar titkosszolgálati kommunikáció internet szegmensét. A bevezetőben bemutatott titkosszolgálati kommunikáció sajátossága a rendszerváltás előtti időszakban a társadalom előtti izoláció volt, majd a rendszerváltás után a civil-kontroll fogalmának megjelenése. Ehhez még hozzá kell tennünk a XXI. század egyik kulcsfogalmát a globalizációt, amely mint minden másra, a titkosszolgálati kommunikációra is hatással van. A világméretű mobilitásnak köszönhetően a legkülönbözőbb területekről érkező információk árasztanak el bennünket, már-már időnként zavaróan, sokszor erősítve vagy cáfolva ismereteinket. A mobilitásnak köszönhetően az információhoz való hozzájutás sebessége felgyorsult, amelyet ugyancsak nem hagyhatunk figyelmen kívül a nemzetbiztonsági kommunikáció vizsgálatakor.

A nemzetbiztonsági szolgálatok internet kommunikációját, honlapjait a szerint vizsgáltuk, hogyan viszonyul egymáshoz a látható és láthatatlan, vagyis hiányoznak-e látható elemek és vannak-e olyan információk, amelyeknek inkább láthatatlannak kellett volna maradniuk, valamint hogyan kommunikálják értékeinket anélkül, hogy titoksértést követnének el, a hiedelmekre is figyelve.

A titkosszolgálatokról számos irodalmi és vizuális alkotás készült, amelyek többsége a képzelet szüleménye, másrészt pedig a valóság egy kései feldolgozása, amely jelentősen befolyásolja a társadalom róluk kialakult elképzelését. Az értékekről szóló kommunikációnak, az értékek közlésekor figyelembe kell vennie az éppen aktuális társadalmi viszonyokat, elvárásokat. A közlés legyen racionális, logikus és érzelemmentes.

Belügyminisztérium alárendeltségében működő Nemzetbiztonsági Szakszolgálat és az Alkotmányvédelmi Hivatal

A „látható” elemek sorában az AH-nál⁶⁶ és az NBSZ-nél⁶⁷ jól felépített a honlap. Megismerhetjük a szolgálatok történetét, az AH esetében a korábbi főigazgatókat, irányító minisztereket. Az AH tekintetében pluszként jelentkezik az együtt-

---

⁶⁶ Forrás: www.ah.gov.hu

⁶⁷ Forrás: www.nbsz.gov.hu

működést bemutató „fül”, ahol megtalálhatóak a hazai és külföldi partnerszolgálati együttműködések. Az NBSZ-nél számos további információt találunk, mint például a munkatársak publikációi részt, vagy a nemzetközi tekintetben már szinte kötelező elemet, a szolgálat stratégiáját.

Az AH a „közérdekű adatok” menüpont alatt a miniszteri rendeletben lefektetett táblázatos formában adja meg a kötelezően közzé teendő adatokat, míg az NBSZ a többi titkosszolgálati honlapon alkalmazott gyakorlatot követve, külön nem jelöli, hogy mely adatok tartoznak a rendeleti körbe.

A szervezeti és személyzeti adatok között mind a két szolgálat megadja a szervezeti felépítését, székhelyének adatait, viszont a 3. pontban előírt adatokat már nem. A 3. pont szerint szerepeltetni kell a szolgálat főigazgatójának és helyetteseinek nevét, beosztását és rendfokozatát, ami a helyettesek esetében mindkét szervnél hiányzik. Hasonlóan felemás tájékoztatást ad az AH a törvényességi felügyeletet ellátó szervekről, hiszen a konkrétan meghatározott követelmények ellenére csak egy általános leíró szöveget szerepeltet a honlapján.

A tevékenységre és működésre vonatkozó adatokra előírás, hogy az alaptevékenységgel kapcsolatos külső vizsgálatok és ellenőrzések nyilvános megállapításait közzé kell tenni. Az NBSZ honlapján kizárólag a pénzügyi ellenőrzések dokumentumai találhatóak meg, más tevékenységekre vonatkozó külső ellenőrzést végző szervezetek megállapításai nem jelennek meg. Az AH esetében még ennyi információ sincs, mivel a pénzügyi ellenőrzések megállapításait sem teszik közzé, a megadott link nem mutat tényleges ellenőrzési jelentésre.

A gazdasági adatok között az AH-nál teljes mértékben hiányoznak a jogszabályban előírt kötelező adatok. A költségvetési törvényben szereplő, polgári nemzetbiztonsági szolgálatok cím alatt található adatokra egy indifferens törvényi szakaszt szerepeltet a honlapján, a költségvetési forrásokból történt árubeszerzésekre, beruházásokra, megrendelésekre stb. vonatkozó szerződések címző alatt pedig semmilyen adatot nem szolgáltat. Ezzel szemben az NBSZ éves bontásban és táblázatos formában teszi közzé a költségvetési adatokat, a megelőző évek szerződéseit szintén megtalálhatóak a honlapon, kivéve a 2013. év eddigi kontraktusait, pedig a rendelet negyedévenkénti frissítést ír elő, vagyis az első három negyedévi adatoknak már szerepelniük kellene az oldalon.

Információs Hivatal

Az IH honlapja⁶⁸ a másik két polgári szolgálatnál több olyan információt ad az érdeklődőnek, amelyre kíváncsiak lehetnek, anélkül hogy titkot sértene. A honlap logikus felépítésű, könnyen áttekinthető. Tartalmi elemei az AH és az NBSZ honlapjához hasonlóak, megtalálható a szolgálat története, feladatai, felépítése. Az IH-nál megtaláljuk a főigazgatónak és helyetteseinek nevét, rendfokozatát is. Hasonlóan az NBSZ-hez az internetes oldalukon a számvevőszéki jelentések elérhetőek, igaz csak 2007-ig visszamenőleg, az azt követőek már nem. A törvényességi ellenőrzések megállapításai azonban nem szerepelnek a honlapon. Példaértékű ellenben, hogy az éves költségvetési adatok tiszta érthető formátumban megtekinthetőek. Az Információs Hivatal honlapja számos más információt is ad látogatójának, összességében pedig megállapítható, hogy a legrészletesebb, legtöbb ismeretet adó oldal, amely a legjobban megfelel a civil társadalom tájékoztatási követelményeinek. Az oldal tervezésekor gondoltak a gyengén látókra is, egy föltre kattintva a tartalom számukra alkalmas formában olvasható.

Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat

A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat internetes oldala⁶⁹ tartalmazza a legkevesebb információt. A honlap a kfh.hu cím alatt található, amely megtévesztő lehet a civil érdeklődők számára, hiszen ez a rövidítés a korábbi Katonai Biztonsági Hivatal és Katonai Felderítő Hivatal összevonása óta nincs használatban. Az oldal igen szűkszavúan mutatja be a szervezet fő feladatait, szervezeti felépítését, történeti háttérét és parlamenti ellenőrzését. A honlap nem tartalmazza a szervezet hivatalos címét, elérhetőségét, felépítését, a főigazgató helyetteseinek adatait, vagyis egyetlen olyan adatot sem, amely egyébként a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok számára kötelező. Emellett viszont a szolgálatról szóló információk a honvédelmi minisztérium hivatalos honlapján is megtalálhatók. Ha civil szemmel értékeljük a szolgálatok társadalom felé való megjelenését, akkor megállapítható, hogy a négy szervezet közül a KNBSZ szolgáltatja magáról a legkevesebb és legérdektelenebb információt. A honlap pozitívuma, hogy a szolgálat tudományos tevékenységének eredményeként megjelenő két kiadvány, a Felderítő Szemle és a Szakmai Szemle tartalma mindenki számára elérhető.

---

⁶⁸ Forrás: www.ih.gov.hu

⁶⁹ Forrás: www.kfh.hu

A nemzetbiztonsági szolgálatok média jelenléte

Annak érdekében, hogy valamelyest felmérjük a magyar nemzetbiztonsági szolgálatokról alkotott honi képet, megvizsgáltuk, hogy a legnépszerűbb hírportálon milyen típusú és milyen hangnemű írások jelentek meg nemzetbiztonság témában.

Az origo.hu⁷⁰ Magyarország leglátogatottabb hírportálja, rendszeresen foglalkozik a titkosszolgálatokkal, leggyakrabban a korábbi Nemzetbiztonsági Hivatal volt főigazgatóinak és Szilvási György tárca nélküli miniszternek a büntető ügyeiről szóló tudósítások jelentek meg. Az utóbbi három évben a hírportál folyamatosan tudósított a különböző büntetőeljárások aktuális részleteiről, a titkosszolgálatoknak a romagyilkosságban betöltött szerepéről, és az Nbtv. módosításairól. A korábbi vezetőkről szóló cikkek többnyire tárgyilagos hangvételűek, míg a gyilkossági ügyben megjelent írások a szolgálatok által elkövetett vélt vagy valós hibákról szólnak. A törvényi változások esetében az alapjogok folyamatos szűkítése okán tüntetik fel negatív színben a magyar nemzetbiztonsági szférát. A megjelent írásokból egy önjáró, pártpolitikai befolyás alatt álló szolgálatok képe rajzolódik ki. Nem találkozunk ellenben olyan cikkekkel, amelyek a megújult szolgálatokról, az elképzelt és végrehajtott átalakítási folyamatokról, esetleg a megtett intézkedésekről és azok háttéréről szólnának.

Az index.hu⁷¹ internetes hírportál az origónál megemlített témákon túl további területekkel is foglalkozik a nemzetbiztonsági szférát érintően. Cikket jelentett meg a titkos kormányzati határozatok emelkedő számáról, a megnövekedett számú titkos beszerzésekről, az ügynöklista kérdésről és folyamatosan foglalkozott a nemzetbiztonsági szervek irányításának változásaival. Az origótól eltérően az írások hangvétele kevésbé tárgyilagos, gyakori a pejoratív alcímek és kifejezések használata.

Az mno.hu⁷² honlapján túlsúlyban vannak azok az írások, amelyek a megváltott tábornokok és a volt miniszter ügyeivel és a romagyilkosságokkal kapcsolatosak. Ezek az írások a szolgálatok 2010. előtti tevékenységét erőteljesen kritizálják, törvénytelen és szakmaiatlan működést mutatnak be, elsősorban a két elhárító titkosszolgálat esetében. Ezek mellett nagyon ritkán kerülnek elő a nemzetbiztonsági szférát érintő egyes megnyilatkozások, azok viszont inkább pozitív, a szférát támogató hangnemet ütnek meg.

---

⁷⁰ Elérhetősége: www.origo.hu

⁷¹ Elérhetősége: www.index.hu

⁷² Elérhetősége: www.mno.hu

Az amerikai lehallgatási botrány kirobbanása óta a nemzetbiztonságról szóló magyarországi média megjelenések középpontjában is az ezzel kapcsolatos hírek állnak, rendkívül nagy mennyiségben. A hírek és a hozzájuk kapcsolt kommentek elsöprő többsége elítéli az Egyesült Államok által követett lehallgatási gyakorlatot, csak néhány olyan megjelenés található, amely inkább magyarázza és elfogadja az NSA nyilvánosságra került tevékenységét. A nemzetközi nyilvánosságban megjelenő negatív hangulat természetesen a magyar nemzetbiztonsági szférának a lakossági megítélését is inkább gyengíti. Ráadásul a sajtóban ezzel kapcsolatban megjelent és a magyar szervek titkos tevékenységét, eszközeit bemutató cikkek is inkább ellenszenvet kelthetnek a lakosságban.⁷³

A nemzetközi gyakorlatban a különböző titkosszolgálatok első számú vezetői ritkán jelennek meg a médiában, ha nyilatkoznak annak általában nyomós okai vannak. A magyar nemzetbiztonsági szolgálatok vezetői egyetlen kivételtől eltekintve⁷⁴ nem jelentek meg a tágabb nyilvánosság előtt, az irányító miniszterek is a legritkább esetben foglalkoznak a titkosszolgálatokat érintő témákkal.

A külföldi nemzetbiztonsági szolgálati kitekintés

Az előzőekben azt mutattuk be, hogy milyen információkat osztanak meg honlapjukon a magyar szolgálatok, ebben a részben – két-két angol nyelvű honlappal is rendelkező nyugat-európai és kelet-európai országot kiválasztva - bemutatunk néhány külföldi példát is. A „régí” demokráciák esetében egyértelműen megfigyelhető, de a hazánkhoz hasonló volt szocialista országok esetében is tapasztalható, hogy a külföldi szolgálatok bátorsággal fordulnak a nyilvánosság felé. Néhány esetben az is kimutatható, hogy a szavak szintjén túl is tesznek lépéseket a nyilvánossággal kialakított kapcsolatok javítására.

Olaszországban⁷⁵ a nemzetbiztonsági szféra köré még nem épült ki az a kultúra, ami az angolszász országokban, a közvélemény hozzáállása a szolgálatokkal szemben inkább negatívnak mondható. A korábbi időszakok negatív hatásokat

---

⁷³ Példaként két, a lehallgatási ügy kirobbanása után megjelent cikket emelünk ki az alábbi elérhetőségeken.

http://index.hu/tech/2013/09/16/allami_kemprogramok_magyarorszagon_is/
<http://www.origo.hu/techbazis/hightech/20111202-magyar-netfigyelo-cegrol-szivarogtatott-a-wikeleaks.html> (utolsó megtekintés: 2013. december 27.)

⁷⁴ Az IH főigazgatója interjút adott a hvg.hu-nak, az IH irányítási rendszerének megváltoztatásának apropóján.

⁷⁵ Az olasz nemzetbiztonsági szolgálatoknak nincs önálló internetes honlapjuk egy közös lapot üzemeltetnek a <http://www.sicurezza nazionale.gov.it/> címen.

kiváltó eseményeinek következtében Olaszország 2007-ben megreformálta a teljes nemzetbiztonsági szféráját, a szervezetrendszerétől kezdve az ellenőrzési mechanizmusokig. A reform eredményeként a kormányzat igyekszik megteremteni a nemzetbiztonsági szolgálatok pozitív képét a társadalomban. A DIS⁷⁶ számára feladatként jelenik meg a hírszerzés kultúrájának ápolása, és a szolgálatok tevékenységének pozitív kommunikálása. A szolgálatok egységes saját internetes oldallal rendelkeznek, ahol megtalálható a történeti áttekintés, a jogszabályi háttér, a felépítés és felügyelet rendszerének leírása, az aktuális hírek. Emellett az olasz szolgálatok működéséről, jogszabályi háttéréről, sőt történetéről sok értékes tanulmányt publikálnak az olasz nemzetbiztonsági szolgálatok évente négy alkalommal megjelenő hivatalos lapjában, amely on-line változatban is elérhető. Az egyes biztonsági fenyegetettségek, jogszabály-ismertetések, nemzetbiztonsági szolgálatok működésének ismertetése mellett, figyelmet szentelnek a hírszerzés kultúrájának elmélyítésére. Érdeemes megemlíteni azokat a konferenciákat is, melyeket kifejezetten a sajtó munkatársai számára rendeznek, ahol felhívják a figyelmet a médiában dolgozók azon felelősségére, amely szerint nekik egyszerre kell ügyelni a közvélemény korrekt informálására és a nemzetbiztonsági érdekekre.⁷⁷

Németország két jelentős nemzetbiztonsági szolgálatának angol nyelvű honlapjait megvizsgálva rögtön feltűnik a német precízség. A Bundesamt für Verfassungsschutz (BfV) honlapjának⁷⁸ megnyitásakor a főigazgató köszönti a látogatót röviden bemutatva a szolgálatot. Ez az alapgesztus ugyan megtalálható a magyar szolgálatoknál is, azonban pozitívumként értékelhető, hogy már a köszöntő oldalon megkapjuk azokat a fontos információkat, amelyekre egy állampolgárnak szüksége lehet. Nem kell a honlap különböző mélységeiben kutatnunk, rögtön látható az antiterrorista forróvonal száma, az aktuális extrémista programok és a mindenkori legfrissebb publikációk. A továbbiakban a szolgálat honlapjának felépítése hasonlít a magyar nemzetbiztonsági oldalakhoz, a különbség a kidolgozottságban és az aktuális, naprakész információk tekintetében viszont

---

⁷⁶ A Biztonsági Információs Ügyosztály (DIS) a miniszterelnöknek alárendelt szervezet, amely a két nemzetbiztonsági szolgálat tevékenységét koordinálja, valamint a nemzetbiztonsági szolgálatoktól, a hadseregtől, a rendőrségtől, az állami szektor egyéb szereplőitől, kutató központoktól, a privát szféra szereplőitől begyűjtött információkat elemzi, felel az információcseréért.

⁷⁷ Az olaszországi reform részleteiről lásd bővebben Újházi Lóránd: *Az olasz nemzetbiztonsági szolgálatok újjászervezése öt éves távlatból.* In.: *Szakmai Szemle*, (2012) 3-4.sz. 132-152. p.

⁷⁸<http://www.verfassungsschutz.de/en/index-en.html>

szembetűnő. A szolgálat oldalán megismerhetjük az elnök és az alelnök rövid fényképes szakmai múltját, a szolgálat feladatait, történetét és a leírásokban használt fogalmak pontos definícióit. Összességében azt látjuk, hogy a BfV oldala példaértékű az általunk vizsgált követelményrendszer alapján.

A Bundesnachrichtendienst (BND) honlapja⁷⁹ véleményünk szerint rendkívül bonyolult, az átlag felhasználó számára nehezen használható. Információ tekintetében rövid tartalmakkal mutatja be a szolgálatot, de a honlapon – hasonlóan a BfV-éhez – minden fontos információ megtalálható (még videót, és 3D rajzot is nézhetünk az új épülő objektumokról). A honlap felépítését ellensúlyozandó, hogy a letöltés fűlnél találunk egy pdf bemutató dokumentumot, amelynek megtekintése feledteti a honlap okozta kellemetlenségeinket. A kiadvány képekkel illusztrálva mutatja be a BND vezető tisztségviselőit, tevékenységét és aktuális feladatait.

A cseh BIS⁸⁰ az internetes honlapján megadott tájékoztató adatok mellett éves jelentést ad ki saját és angol nyelven. A kiadvány deklarált célja a szolgálatok démonizálásának visszaszorítása és a közvélemény meggyőzése a szolgálatok szükségességéről, valamint arról, hogy a szolgálatok az állampolgárok érdekében és nem ellenük cselekszenek. Nyíltan vallja azt az álláspontot, hogy a szolgálatok sok esetben nem képesek az állampolgárok támogatottsága nélkül tevékenykedni, illetve, hogy annál sikeresebbek, minél több állampolgár áll az oldalán.

A Horvát Köztársaság polgári nemzetbiztonsági szolgálata (SOA) egy jól áttekinthető, sokrétű információval szolgáló honlapot⁸¹ üzemeltet, amelynek már a megjelenése is bizalmat sugároz. A tartalmi összetételében minden olyan adat megtalálható – még a külföldi érdeklődő számára is biztosítottan – amely egy átlagos nézelődő számára fontos lehet. E mellett a SOA kiemelt hangsúlyt fektet a társadalmi kapcsolatok építésére is, és az erről szóló összefoglalókat a hírek között nyilvánosan elérhetővé teszi.

Konklúzió

A tanulmányunk első részében feltett kérdésre nem adható egyértelmű válasz, amelyet az sem könnyít meg, hogy több mint húsz éves működést követően a szolgálatok társadalmi megítélésének alakulásáról kizárólag csak empirikus isme-

---

⁷⁹http://www.bnd.bund.de/EN/_Home/home_node.html;jsessionid=D1AB7C21157002C33C5BBD8EE1089271.2_cid377

⁸⁰ A BIS Csehország belső elhárításért felelős polgári nemzetbiztonsági szolgálata. Elérhetősége: http://www.bis.cz/index_en.html

⁸¹ https://www.soa.hr/en/soa/about_us/

retekkel rendelkezünk, e témakörben tudományosan megalapozott kutatások, felmérések mindeddig nem készültek. Egyetlen, a nemzetbiztonsági szférát éppen csak érintő kutatási eredménnyel rendelkezünk, amely azt mutatja, hogy a lakosság komoly ismerethiánnyal küzd a titkosszolgálatok területén, a megkérdezettek harmada-negyede nem tudta, mit is tesznek e szervezetek.⁸²

A külföldi szolgálatok honlapjai kapcsán megállapítható, hogy alapvetően ugyanazon képpel találkozhatunk felépítés, bemutatkozás tekintetében, mint amit a magyar szolgálatok honlapjainál tapasztaltunk. A magyar szolgálatok nyilvánosság előtti elektronikus megjelenése sok tekintetben nem marad el a külföldi gyakorlattól, látszólag felnőttünk az európai normákhoz. Pozitívként említhető, hogy a magyar szolgálatok a kormányrendeletben meghatározott bizonyos adatkörökön felül néhány további információt (publikációk, tudományos eredmények, történelmi előzmények stb.) is biztosítanak a nyilvánosság számára. Ezek a titkosszolgálatok tevékenységének és működésének jobb megérthetőségét és megismerhetőségét szolgálják, ugyanakkor a mindennapi operatív feladatok teljesítését nem veszélyeztetik. A polgári titkosszolgálatok honlapjai tárgyilagosságok, érzelemmentesek, a hiedelmeket kizáróan kommunikálnak a külvilággal, a megtalálható információk naprakészek, érvényesek. Az internetes felületekre igaz, hogy csak látható, nyílt információkat tartalmaznak, olyan adatokat nem, amelyeknek a nyilvánosság számára a láthatatlan kategóriába kell esnie. Az angol nyelven is hozzáférhető információk pedig megfelelnek a globalizáció elvárásoknak.

Ezzel szemben az elektronikus megjelenés területén komoly kommunikációs hiányosságok is észlelhetőek. Egyrészt meg kell említeni, hogy a szolgálatok még azokat a kötelező adatszolgáltatásoknak sem tesznek eleget, amelyeket jogszabály ír elő. A hiányosságok egy kívülálló számára nehezen értelmezhetőek, hiszen olyan adatok „eltitkolása” fedezhető fel (vezetői adatok, ellenőrző szervek és megállapításaik, gazdálkodási és szerződési adatok stb.), amelyek jelentős része más forrásból megismerhető nyilvános adat. Ez a típusú nyilvánosságkezelés éppen azt a képzetet erősíti, hogy a szolgálatoknak már a gazdálkodásuk és a törvényes működésük területén is van takargatnivalójuk, és könnyen felmerülhet a kérdés, hogy akkor mi lehet a nyilvánosság elől elzárt, titkos felderítő tevékenységükkel. A nyilvánosságban az a kép alakulhat ki, hogy a szervezetek saját létüket tagadják, pedig véleményünk szerint egy információs társadalomban kontraproduktív a szolgálatok és feladataik titkolása. A titkosság követelményének kizá-

---

⁸² Gyimesi Gyula-Molnár Ferenc: *A magyar társadalom viszonya a terrorizmushoz. ZMNE Stratégiai Védelmi Kutató Központ Elemzések – 2005/2. 3. old.*

rólag a mindennapi operatív tevékenységek szintjén kell korlátlanul érvényesülnie.

Másrészt azt is egyértelműen kimondhatjuk, hogy a magyar nemzetbiztonsági szolgálatok nem állítottak fel a nyilvánosság kezelésére tudatos kommunikációs stratégiát. Elsősorban a rendszerváltás idején kialakított magatartásformákat követik, nem vesznek tudomást a megváltozott társadalmi környezeti viszonyokról. A honlapjaikon kívül semmilyen eszközt nem alkalmaznak saját maguk népszerűsítésére, társadalmi támogatottságuk és beágyazottságuk erősítésére. Az internetes megjelenésen kívül csupán egyetlen olyan kezdeményezést találunk, amely a szolgálatok nyilvánosság irányába tett kisebb lépéseként is értékelhető: az NBSZ az utóbbi években a titkosszolgálatok történelmének nyílt tudományos bemutatására tett kísérletet. Ezen kívül viszont csak az AH jogelődjének nyilvános kiadványát, a Nemzetbiztonsági Hivatal (NBH) évkönyvét lehet pozitív példaként megemlíteni, amely azonban az NBH átszervezéssel megszűnt.

Az eddig bemutatott szempontok és megállapításaink alapján egyetértünk azon véleménnyel, miszerint a modern magyar nemzetbiztonsági szolgálatok a civil kapcsolatok kialakításánál már nem a központilag irányított állambiztonsági propaganda eszköztárát alkalmazzák. Szintén hasonló következtetésre jutottunk abban is, hogy a rendszerváltás előttihez hasonló, tervszerű, hosszútávra szóló, stratégiai civilkapcsolat alakítás helyett, az állampolgárok az inkább bezárkózó, mint nyitott, hazai titkosszolgálatok tevékenységéről csak ad hoc jelleggel, egy-egy politikai botrány kirobbanásakor hallanak, leggyakrabban a bulvársajtó, nem mindig hiteles, szakszerű, inkább szenzáció-domborító híradásaiból.⁸³

Mindezek eredményeképpen a szolgálatok a társadalomtól továbbra is elszigetelten, a társadalmi nyilvánosság oldaláról korlátozottan működnek, amely ellentmond annak a törekvésnek, miszerint a szolgálatok alapvető érdeke, hogy a társadalomban az emberek jólétének és biztonságának szavatolásáért dolgozó szervezetek képét alakítsák ki és tartsák fenn magukról, illetve az esetlegesen meglévő szembenállást és ellenérzéseket pedig küzdjék le.

A demokratikus társadalmak egyik alapvető manifesztuma, hogy a társadalom megismerheti a mindennapi életét és a környezetét meghatározó intézményeket, azok működési kereteit és alapvető tevékenységüket. A szolgálatok támogatottságát és elfogadottságát tudományos kutatásokkal alátámasztottan ugyan nem ismerjük, de a bemutatott példák és a mindennapi tapasztalataink azt mutatják, hogy a magyar nemzetbiztonsági szolgálatoknak van még mit javítaniuk

---

⁸³ Deák József tanulmányában vizsgálta, hogy koronként miként változott a titkosszolgálatok propaganda tevékenysége és ebből vont le következtetéseket napjainkra.

ezen viszonyokon. Jogállami keretek között a társadalom szimpátiájának megszerzéséhez csak jogállami eszközökkel lehet élni, ennek következtében a nemzetbiztonsági szférának létérdeke, hogy a korábban már több a témával foglalkozó cikkben bemutatott kommunikációs eszközöknek a használatát megtanulja és azokat alkalmazza.

Felhasznált irodalom

1. DEÁK József: Az állambiztonsági propaganda, annak kialakulása és fejlődése – nemzetbiztonság és civil kapcsolatok. Forrás: http://hbk.uni-nke.hu/hirek/2013/10/31/dr_deak-jozsef-az-allambiztonsagi-propaganda-annak-kialakulasa-es-fejlolese-nemzetbiztonsag-es-civil-kapcsolatok (letöltés: 2013. 11. 01.)
2. GYIMESI Gyula-MOLNÁR Ferenc: A magyar társadalom viszonya a terrorizmushoz. ZMNE Stratégiai Védelmi Kutató Központ Elemzések – 2005/2. Forrás: http://hbk.old.uni-nke.hu/downloads/kozpontok/svkk/Elemzesek/2005/SVKK_Elemzesek_2005_2.pdf, (letöltés: 2013. 11. 01.)
3. IZSA Jenő: A titkosszolgálatok tevékenységének általános jellemzői, ellenőrzésük és irányításuk kérdései. In: Szakmai Szemle, (2009) 2. sz. 5-17. p.
4. IZSA Jenő-SZILÁGYI Zsolt: A nemzetbiztonsági Szolgálatok parlamenti ellenőrzésének elvi és gyakorlati kérdései. In: Szakmai Szemle, (2007) 3. sz. 5-29. p.
5. JÁVOR Endre: A nemzetbiztonsági szolgálatok társadalmi megítélése, támogatottsága, a média szerepe a társadalom véleményalkotásának formálásában. In: Felderítő Szemle, 8. (2009) 2. sz. 61-69. p.
6. MÁRTON András: A titkosszolgálati tevékenység parlamenti bizottsági ellenőrzése, problémák, modellek, alternatívák. In: Nemzetbiztonsági Szemle, 1. (2013) 1. sz. 39-60. p.
7. RÉVÉSZ Béla: A titkosszolgálatok titoktalanításáról. In: Politikatudományi Szemle, 16. (2007) 4. sz. 129-152. p.
8. SZABÓ János: Modern civil kontroll: elméletek, konfliktusok, modellek. In: Védelmi tanulmányok, (1998) 25. sz. 5-21. p.
9. TANAI Károly: A titkosszolgálati kommunikáció attribútumai. In: Szakmai Szemle, (2009) 4. sz. 172-183. p.
10. TANAI Károly: A magyar nemzetbiztonsági szolgálatok honlapjainak elemzése. In: Szakmai Szemle, (2009) 2. sz. 185-195. p.
11. ÚJHÁZI Lóránd: Az olasz nemzetbiztonsági szolgálatok újjászervezése öt éves távlatból. In.: Szakmai Szemle, (2012) 3-4.sz. 132-152. p.
12. A külföldi hírszerző és biztonsági szolgálatok. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Kossuth Lajos Hadtudományi Kar, Egyetemi Jegyzet, Budapest, 2007. szerk.: Héjja István, Lektorálta: Kis-Benedek József, Tömösváry Zsigmond 192.old

http://www.bnd.bund.de/DE/_Home/home_node.html

<http://www.ah.gov.hu>

http://www.bis.cz/index_en.html

<http://www.ih.gov.hu/>

<http://www.kfh.hu/>

www.nbsz.gov.hu

www.soa.hr

<http://www.verfassungsschutz.de/de/startseite>

Felhasznált jogszabályok (2013. október 24-i állapot):

1995. évi CXXV. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról,

2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról,

2005. évi XC. törvény az elektronikus információszabadságról,

7/2005. (XII. 28.) MeHVM rendelet a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok által közzeéteendő adatok köréről.